

Ali je domačija res beračija

Ljubezen! Lepa beseda! Samo redki so, ki prav vedo, kaj je ljubezen. Nema-lokrat govore in sanjajo o ljubezni, a kar imajo za ljubezen, je komaj spaka lju-bezni. Imenuje se pa sebičnost, imenuje požljivost, imenuje celo zavist ali so-vraštvo, ljudje pa vidijo v tem ljubezen. Kako se motijo!

Rad bi se pomenil z vami o ljubezni do domače grude. Prav v resnici do do-ma, do svoje rojstne in domače hiše, do svoje domače zemlje.

Bili so časi ko so ljudje smehljaje se zapuščali svoje domove in odhajali v tu-jino. »Kaj pa imam od te beračije,« tako so govorili. Fant, ki je prevzel za oče-tom dom, je nemalokrat zaničljivo govo-ril: »Bilo je pred petimi, desetimi... leti, ko mi je oče zapustil tole beračijo.« In podobno. Dom ni bil nič, domača gruda nič, vse je gledalo le v tujino, v Ameri-ko. Tam je bilo vse dobro, vsega na pre-tege, tam je raslo samo suho zlato, tam je bila dežela, v kateri sta se cedila med in mleko, doma pa samo močnik in žgan-ci. In so ljudje odhajali v tujino, kakor bi bili šli k sosedu.

Kakor v povesti (Zorec: Stiški tlačan) se je nekdaš bralo: »Ko je moral oče iz hiše, v kateri je pustil vse svoje žulje, je pokleknil na hišni prag in ga poljubil. In le s silo so morali iztirati moža...« Verjel pa tega nihče ni; verjeti tega ni hotel in skoraj ni mogel.

To je bilo takrat, ko smo mi hoteli od svojega doma vse imeti in mu nič dati. Šele tujina nas je naučila, da je treba povsod delati, trdo delati, če se hoče ži-veti. Slišal sem govoriti takega ponareje-nega Amerikanca: »Ako hi bili mi doma tako delali, kakor smo delali v Ameriki,

pa bi bili imeli doma Ameriko.« To se pravi, doma bi bili imeli obljubljeno de-želo, kjer je vsega dosti...

Ljubezen do doma pa pravi, da tudi ti daj domu, kolikor od njega zahtevaš. To-rej doma ne samo mlesti in skubeti, ne samo doma zajedati in od njega živeti, ampak domu tudi nekaj dati, svoje moči, svoje znanje, svoje delo.

Kdor bo domu dal, kar mu gre, kdor bo z domom gospodaril, kakor je treba, ta bo imel do njega ljubezen, in ta lju-bezen mu bo donášala tudi primerno ko-rist. Podoben bo tistemu svetopisemskemu hlapcu, ki je prejel od svojega gos-podarja, ko je ta odhajal na potovanje, pet talentov. Hlapec pa je s temi talenti začel kupčevati in si je pridobil drugih pet talentov.

Kako je bilo včasih pri nas? Kmeto-vali smo in obdelovali zemljo in zraven smo se izgovarjali na svoje očete, češ tako je mene moj oče učil, za napredek v kmetijski-vu se pa nismo brigali. In v tem smo hoteli pokazati ljubezen do svo-jega očeta in svoje spoštovanje do nje-govega dela. Ljubi svoj dom, ohrani stare očetove navade, njegovo vernost in po-božnost, napredek v obdelovanju zemlje pa upoštevaj, kolikor veš in moreš in znaš. Tako boš ohranil dom svojega oče-ta, kakor je bil in s svojo pridnostjo in podjetnostjo, s svojo ljubeznijo in zaskrb-ljivostjo mu boš pridobil novih talentov, s katerimi te bo dom preživeljal in ohran-jal. To je prava ljubezen do doma: de-lati in živeti za dom in za njegov napre-dek in obstanek, ne pa samo od doma, od hiše in od zemlje zahtevati, naj ti dasta vse, ti bi jima pa nič ne privoščil.

Prijatelj, pozdravljen!

Denar v zemljo

V oni številki »Gospodarja in gospo-dinje« smo rekli, da se posestvo lahko povečava ne le v širino, ampak tudi v globino. Mislim na izboljšavo zemlje: z dobrim obdelovanjem in z zadostnim in pravi-lnim gnojenjem

Globoko oranje ni prav nič novega pri naprednih in sodobnih kmetovalcih, pri marsikaterem našem kmetu je pa še ved-no velika novost. Zlasti pri tistih, ki sa-mo povrh razbrskajo zemljo, pa mislijo, da so jo preorali. Orati in orati je dvoje!

Pa o tem se zdaj ne bomo prerekali. Nesporno je: globoko obdelana zemlja da mnogo večje pridelke. Kako pa »globoko oratie? S starim morda še napol' lesenim »drevesom«, ki ga je že pri plitvi brazdi treba držati, da ti mišice pokajo, ne gre. Treba je modernega pluga, ki izorje zemljo dovolj globoko. Ali za tak plug marsikje ni bilo niti smisla, niti denarja. Pa je morda kje smisel še bil, a denarja res ni bilo. Danes morda je. Ne pomišljaj se! Zanimaj se za plug in ga naroči. S tem si denar vtakni v zemljo. Kajti dobro obdelana in udelana zemlja ti ga bo z bogatimi obrestmi vračala.

Pa ne samo pluge, tudi drugo gospodarsko potrebno orodje si nabavi. Razne okopalnike, rahljače, izruvače in kar je še teh priprav, si omisli. Ves ta denar je vložen v zemljo, ki bo več dajala in to orodje odplačevala ter v kratkem plačala.

Na travnik je tudi treba misliti. Vsaj travniška brana bi morala biti pri količkah boljšem posestvu. Izboljšati si je pa treba po možnosti tudi inventar v gospodarstvu. Kdor pregleda vozove, vprežne pripomočke (komate, jarme itd.), sadjarsko, vinogradniško in drugo orodje, bo marsikaj našel, kar kliče popravila. Vse naj bi bilo pri skrbnem gospodarju takšno, da se z uspehom lahko porablja pri obdelovanju zemlje. Vloženi kapital bo odplačevala boljše obdelana zemlja z večjimi donosi. Posestvo se more širiti v globino le z dobrim, sodobnim kmetijskim orodjem in s skrbno obdelavo zemlje.

Drugi pogoj za razširitev posestva v globino je pa gnojenje. Naša zemlja nam bi morala na isti površini več dajati kakor nam daje. Samo globoko obdelovanje pa ne zaleže; zemljo je treba tudi dobro pregnojiti z domačim hlevskim gnojem in gnojnic, še posebej ji pa dodajati raznih hranilnih sestavin v obliki umetnih gnojil. To je gospodarjenje »na globoko«. Ne bomo na drobno naštevali vseh umetnih gnojil, ki jih je danes mogoče dobiti, niti ne bomo svetovali, katera teh gnojil so primerna za tako in tako zemljo in za tak in tak pridelek. Vzemite v roke »Oračac«, ki skoraj v vsaki številki prinese kak strokoven članek o gnojenju in gnojilih. Preštudirajte skrbno, kar pišejo o teh rečeh naši strokovnjaki, ki dobro poznajo našo zemljo in naše gospodarske razmere.

Jaz bi rad samo močno poudaril, kako je danes z gnojenjem in pravilnim obdelovanjem v zemljo vloženi denar dobro naložen. Na kako visoke obresti je spravljen! Ni nobene primere danes med cenami umetnih gnojil in med cenami pridelkov; če se je kdaj splačalo kupiti gnojila, se jih splača dandanes, in kmet, ki tako ravna, ubije dve muhi z enim udarcem.

Na eni strani z večjim pridelkom lahko pokrije izdatek za gnojila in pri tem še za svoje delo (ki se ni skoraj nič povečalo) dobi znatno večje plačilo. To je brez dvoma gospodarsko pametno, dobičkanosno. Na drugi strani pa v današnji stiski za živež z večjim pridelkom pripomore k prehrani našega ljudstva, da ne bomo lačni. Narod kmetiskemu stanu ne bo pozabil skrb in vneme ter izrabe vseh pripomočkov, da se poveča proizvodnja živeža. Kmet torej z gospodarjenjem »na globoko« (t. j. z drugo besedo: intenzivno) gospodarsko sebi pomaga, hkrati pa pomaga narodni skupnosti. Denar torej tako vložen v zemljo, je naložen na dvojne obresti.

Kakor hitro pa spregovorimo besedo »gnojenje«, dregnemo v staro vprašanje in takoj sprožimo staro lajno: gnojlišča in gnojnične jame.

O gnojliščih in gnojničnih jamah je človeka že skoraj sram pisati. Kmalu bomo lahko rekli, da smo več tinte prelili kakor kmet gnojnice iz novih gnojničnih jam. Pa vendar človek spet ne more mimo tega vprašanja. Spet moram naglasiti: denar, vložen v zemljo z zgradbo gnojničnih jam, ima zlato valuto. Zne-raj zlato, danes pa spet dvakrat zlato.

Pravite: cementa ni. Jaz pa pravim: trkajte in se vam bo odprlo. Današnji dan je vsem in vsakomur največ na tem, da se veliko pridelja. Ta usmerjenost javnih činiteljev je naravnost voda na mlin kmetiskemu stanu, da si izposluje cement za gnojnične jame.

Samo razumevanja je treba pri kmetu samem. Ne tiščati groša pod palec, kadar ga imaš in je obenem tako lepa prilika, da ga dobro naložiš! Časi se bodo spet spremenili: če boš pa imel pri svojem gospodarstvu »zlato jamoc«, ti bo pa ostalo tudi za tiste čase, ko ne bo več tako velikega razumevanja za tvoje večje pridelke, kot je današnji dan.

Tako sem na hitro pokazal nekaj možnosti, ki se mi zde najvažnejše, kako plodonosno vložiti denar v zemljo. Novo zemljo kupiti je danes skoraj nemogoče. A kar je imaš, držati jo, naj bo zapoved za slehernega našega kmeta, in kar imaš, širiti jo v globino, naj bo njegovo gospodarsko pravilo.

Za čebelarje

Slovenski čebelar. Prejeli smo 3. in 4. številko glasila Slovenskega čebelarskega društva. List prinaša prav bogato in pestro vsebino. Uvodni članek je posvečen važnemu vprašanju o izboljšanju čebelje paše. Naslednji članek govori »Od česa je odvisna množina zimske porabe živile«. Začetniki bodo z zanimanjem prebrali spis »O nabavljanju čebel«. Prav zanimi-

SAJENI VRT

Preden se lotimo sadjarstva

Na splošno smo že o teh vprašanih govorili. Potrebno pa je, da si ogledamo vsaj glavne pogoje, preden se odločimo napraviti te nasade.

Že sama beseda »sadni vrt« pove, kakšen vrt si prav za prav mislimo. Kakor pri vinogradu, v katerem je trta glavni sadež, je tudi na pravem sadnem vrtu glavni sadež nizko debelno dreve, ki ga vzgajamo in gojimo po določenih vidikih; češnje pa gojimo v visoki obliki.

Pri nas prav lahko najdemo primerne kraje in položaje, v katerih bi se dali napraviti sadni vrtovi. Odbrati moramo predvsem pravo sadno pleme (najboljše jabolka in hruške) potem pa pravo sorto, ki se najbolj sponaša v tistem kraju, za vse od narave dane talne in podnebne razmere. Stare skušnje, ki smo jih v tistem kraju spoznali, so predvsem merodajne. Mnogi kraji so n. pr. zelo sposobni za pridelovanje tega ali onega sadja. Za primer lahko vzamemo n. pr. okolico Brusnic pri Novem mestu, ki je zelo prikladna za pridelovanje češenj, ali Orle pri Ljubljani ali mokronoško-škocijansko gričevje za pridelovanje hrušk in jabolk itd. V teh krajih je treba to kulturo sadja zboljšati in spopolnjevati v vseh ozirih. Predvsem pa moramo poiskati po vseh sadnih krajih v deželi vse najprikladnejše lege, ki prihajajo v poštev za napravo sadnih vrtov. V tem oziru nas čaka še mnogo dela, ki pa bo zelo hvalježno in dobičkanosno za sedanja in bodoča pokolenja. Glavni cilj bodi, vse najboljše lege spremeniti v sadne vrtove, sploh v sadovnjake.

Za uspešno in intenzivno sadjarjenje pa je treba predvsem mnogo znati. Poprijeti se morajo tega posla le poštvrtni, vztrajni, vneti, izobraženi in strokovno dobro podkovani sadjarji, ki so poučeni do podrobnosti v vseh vprašanih, od katerih je odvisen dober uspeh te prelepe panoge. Sadni vrt bodi kakor vino-

grad oskrbovan. Površnejši naj se tega posla ne lotijo ter store boljše, da gojijo druge poljedelske kulture.

Važen pogoj za uspeh je pa tudi v tem, da so vsi sadjarji enega kraja, ki so posestniki sadnih vrtov, med seboj brez izjeme tesno povezani, da se lahko organizira tudi dobičkanosna skupna prodaja, sploh uporaba pridelka.

Glede lege ali položaja za napravo sadnih vrtov bodi povedano, da za te nasade niso sposobne severne, sploh vse izpostavljene in vetrovne lege. Podnebne razmere naj bodo ugodne. Kraji, ki so izpostavljeni pozelj v cvetju, ali jesenskimi vetrovom, ali celo toči, naj se izločijo; v teh razmerah ne napravljajte teh nasadov. Prednost imajo vse višje ležeče, prisojne in zavetne lege, ob vznožju hribov in obronkov, ki so jugovzhodno ali zahodno ležeče in zavarovane proti severnim vetrovom.

Važen pogoj za uspešno sadjarjenje je tudi kakovost dotične zemlje. Težja ilovnata, kamnita, kremenata bogata in močvirna tla niso pripravna za napravo teh nasadov. Talna voda ne sme biti visoka, to se pravi, vsaj 100 cm globoka pod površino tal. Najboljše zemlje so peščeno-ilovnate, sploh lapornate zemlje, ki so bogate apna, pa tudi drugih redilnih snovi. Težke zemlje pa je treba zboljšati.

Za napravo sadnih vrtov so zelo pripravne jablane in hruške, ki se dajo vzgajati v nizkih oblikah, dalje breskve in marelice, češnje pa, kakor že povedano, rajši v višjih oblikah.

Pred izdelavo načrta za nasad moramo temeljito preskusiti kakovost zemlje, in sicer do 1 m globočine. Na več krajih zemljišča moramo izkopati ali navrtati zemljo. V tem oziru nam poda kmetijska poskusna in kontrolna postaja v Ljubljani vsa potrebna pojasnila. Torej, preden se lotimo rigolat zemljišče, moramo po strokovnjakih izvesti kemično analizo dotičnega zemljišča, da moremo potem odbrati pravo sadno pleme in sadne sorte in prave podlage za tisto zemljišče. Skratka, pri napravi sadnih vrtov in njihovih negi moramo posnemati vinogradnike. To bodi nekaka zaobljuba, preden se lotimo tega posla.

Fr. K.

Sadjarjevi opravi v sušcu

Najprej glej, da boš že v prvem delu sušca osnažil svoje drevje!

Kakor hitro pa bo skopnel sneg, boš začel saditi sadno drevje. Prve naj bodo

va sta članka »Dolenjsko čebelarstvo« in »Lastnosti pravega čebelarja«. V članku »Razni načini čebelarjenja« je jako poučna Armbrusterjeva razprava o kranjskem čebelarstvu, posebno pa še o Janši in njegovem delu. Kotiček za radevedneže in »Drobire prinašata mnogo praktičnega in poučnega gradiva. Zaradi boljše izrabe prostora bo izhajal poslej list brez ovoja.

NAŠ GOZD

Kmetije, skrbite za svoje gozdove!

Po naši zemlji marsikje vidimo velike poseke in goličave, kjer so se pred nedavnim časom košatili lepi gozdovi. Na drugi strani pa vidimo velike površine zemljišč, kjer se bohoti ničvredno grmovje, trnje, brinje, leskovje itd., kar jasno kaže grozno zanemarjenost, zanikrnost in pa gospodarsko brezbriznost.

Vsakogar tak pogled v srce zaboli. Toliko lepe, za gozdarstvo sposobne zemlje leži brez vse koristi. Rod za rodom se vrsti, pa nobeden nima od te zemlje nobenega užitka. Kvečjemu, da se dobi nekaj praproti ali nastilja, ter včasih tudi nekaj slabih drv, in pa, če imaš tisto za pašnik, kjer naj se žival oteplje muh, da se pa živina po takih zemljiščih pase, je bos! Pašnik mora biti oskrbovan, očiščen, moral bi biti tudi gnojen, potem bi bil pašnik vreden tega imena.

Pa danes hočem govoriti o smotrnem gozdarstvu, o tistih naših zemljiščih, ki so v katastru vpisana deloma za gozd, večinoma pa za pašnike, pa niso ne eno ne drugo. Res da taka zemljišča niso visoko obdavčena. Pa kolikor so, so preveč, ker ne donajajo nič dohodkov. Pomislimo pa, koliko bi bila ta zemljišča vredna, če bi bila lepo zaraščena z lahtnim gozdnim drevjem, smreko, jelko, macesnom, hhrastom itd. Vsak si lahko sam izračuna, da bi bilo to milijone vredno.

(Nadaljevanje s prejšnje strani.)

na vrsti češplje in češnje, nakar naj šele sledi hruške in jabolane. Preden mlado drevce vsadiš v svoj sadovnjak, ga pravilno obreži. V jamo, kamor misliš saditi, moraš zabiti kol prej, preden boš sadil, ter zemljo zasuj, da se uleže. Gnoj deni ne na dno jame, marveč nad prst.

Zdaj pride na vrsto cepljenje. Cepljeno drevesce zavaruj z ločnji, da ti tiči ne bodo poškodovali cepljenega drevesa.

Zlasti koščičasto drevje potrebuje mnogo apna. Zdaj ga natrosi pod kap, nakar ga rahlo zasuj z zemljo. Posebej pa pognoji še s kompostom in tudi z gnojnico.

Zemljo pod češnjami, češpljami, ribezom ter kosmuljo globoko prekoplji, da s tem uničuješ škodljivce.

Ob lepem vremenu — letos so nam 40 mučenci nakazali dosti lepih dni — poskrbi za pravilno škropljenje, preden se bodo začeli popki odpirati.

Sicer danes igra večjo vlogo krušno žito, krompir, fižol in drugo. Tudi v tem oziru bi bilo marsikaj govoriti. Saj se dosti piše in priporoča, pa zdj se, da se malo upošteva. Dejstvo je, da se zemlja ne izkorišča tako, kakor bi se lahko. To velja glede poljskih kultur, še bolj pa glede gozda.

Vsak bo moral priznati, da večina kmetov ve za gozd le takrat, kadar mu je treba denarja, ko prodal les. Svojih praznih, brezplodnih zemljišč se pa ne spomni, da bi tam tudi lahko rastle lepe smreke, hrasti in bukve. Da bi, če ne on, lahko vsaj njegov naslednik tam prodal les. Tako pa gre rod za rod. Oče pusti puščko svojemu sinu, sin jo pusti svojemu nasledniku. Le ta razlika je, da je zdaj ponekod ves boljši les že izsekan, za naraščaj je pa malo ali nič poskrbljeno.

Človeka srce boli, ko to vidi in ko ve, da po drugih krajih drugače delajo. Tujci se zaničljivo posmehujejo naši brezbriznosti, nevednosti, pa tudi lenobi. Te naše gmajne ali kako bi imenovali te pušče, nas potesavljajo v kaj slabo luč. Prav nič se ne smemo bahati s svojo pridnostjo in marljivostjo, ko pa vsak, ki ima oči in zdrav razum, vidi vse to na dlani pred seboj.

Pri nas je zemlje bolj malo, zato bi pa morali gledati, da se vse izrabi in izkoristi. Vsak gospodar bi moral gledati, da nič njegove zemlje ne bo ležalo neplodno. Vsako zemljišče, če je sposobno za obdelovanje — njiva ali travnik — je treba primerno oskrbovati. Potrebni grmovje, iztrebiti kamenje (vsako leto nekaj, vse naenkrat je nemogoče) pa gnojiti in s primernim kolobarjenjem zboljševati.

Vsa taka zemljišča pa, ki so preveč kamnita ali preveč zaraščena z grmovjem, pa je treba pogozditi. In teh je veliko. Posebno v Suhi krajini je dosti takega sveta, ki ga imamo za pašnike, pa ne zasluži tega imena. Ta zemljišča leže tako rekoč brez koristi. Živina nima zadostne paše, prirastka ni nobenega. Saj je zadnjih 50 let vedno ista slika. Na leto nekaj stelje, to je vse. Lahko bi pa pokrivali tak svet lepi gozdovi, ki bi pomenili milijonsko vrednost, ki bi blagodejno vplivala na vsa pokrajino. V njih bi bilo nastilja in drv, pa tudi paše za živino, če bi se primerna zemljišča oskrbovala in gnojila. Kaj pomaga, če so cele ploskve več hektarjev zaraščene z grmovjem, pokrite s kamenjem! Nekaj arov

oskrbovane zemlje bi nudilo več paše in krme.

Velika napaka je razkosenost zemljišč, kjer ni gospodar lastnik, ampak vsi, kadar je treba škodovati. Če je pa treba izboljšati, ni nobenega gospodarja.

Drugod gledajo, da je vsa zemlja izrabljena. Saj gozd ne prizadeva toliko truda. Da se pravilno posadi, še enkrat ali dvakrat potrebi plevel, ničvredno grmovje, potem se pa gozd sam oskrbuje.

Kako lepo in kako koristno bi bilo, če bi se vsa taka zemljišča pogozdila. Radovali bi se tega pogleda mi. Tujci se nam ne bi več posmehovali, ampak bi nam še bolj zavidali našo lepo zemljo. Najbolj pa bi bili veseli naši nasledniki, ko bi v potrebi imeli les in denar. To se bo marsikomu zdelo kakor sanje, pa je in bi bila čista resnica.

Ko sva se z rajnim dr. Kulovcem vozila iz Ambrusa v Hinje, je blagi gospod rekel: »Ko, bi jaz mogel, bi vso to pokrajino pogozdil (namreč tiste pašnike). Na milijone bi bilo smrek, in Suha krajina ne bi bila več suha, marveč bogata!«

Povsod so taka zemljišča, največ jih

je pa res v Suhi krajini. Pa nikjer tako slabo ne vplivajo kot tu. K temu pa pride še drugo zlo. Do malega vsi lepi bukovi gozdovi so izsekani. Vetrovi in viharji divjajo in odnašajo še tisto zemljo, kolikor je ni več izpral s skal. Zato pa marsikod štrle gole skale, na katerih ne more nič več pognati. Po mnogih krajih je, če bi se prav zdaj začelo smotreno pogozdovati, že za stoletja opustošeno. Preden bo namreč zrastle kakšno drevje, da bi dajale zavetje pred nalivom ali viharjem, bo še tisti mah in zemlja, kolikor je je še, zginila in ostale bodo gole skale.

Vse pogozdovanje, kolikor ga je bilo dosedaj, je bilo prisiljeno. Če je pa prisiljeno, ne more biti uspešno. Če kmeti z ljubeznijo oskrbuje svojo živino, če z ljubeznijo obdeluje svojo zemljo, je uspeh. Ravno isto je z gozdom. Gozd je kmetov najboljši zaveznik proti burji in viharjem. Gozd je najboljši branik zoper nalive in točo. Gozd daje hladilno senco in napaja studence in potoke. V sili je pa kmetu najboljša rezerva. Zato pa, kmetje, skrbite za svoje gozdove kakor za punčico svojega očesa. Ivan Šinkovec.

Konjereja pri nas

Tehnika zelo napreduje, tudi delo v kmetijstvu se vedno bolj in bolj mehanizira, kmetijstvo se tako rekoč industrializira, pa vendar vse to ni dalo vzgoji našega konja pričakovane, toda nezahvalnega udarca. Zadnje čase celo raste zanimanje za vzgojo našega konja. Pri nas je to zanimanje še malenkostno, če primerjamo bivšo Čehoslovaško in današnjo Nemčijo. Pa tudi v Ameriki so mnogi farmarji opustili traktorje in se spet oprijeli konj, ker le ti uporabijo najmanj bencina. V našem malem kmetijskem gospodarstvu pa ostane tudi edinole konj prevozno sredstvo in pogonski material v kmetijskem gospodarstvu. Ne moremo si misliti kmetijskega gospodarstva brez konja. Padlo je pri nas edinole število prevoznih »fijakerek« konj, katere je v veliki meri nadomestil avto. Ne moremo pa zanikati važnost traktorja, obe pogonski sili, konj in traktor, imata enako bodočnost.

Brez konja si ne moremo misliti našega kmetijskega gospodarstva; lahko pa govorimo o raznih tipih konja za razne kraje. Pri nas prideta v poštev v glavnem dva tipa: toplo- in hladnokrvni; predstavnik prvih je angleški in vzhodni tip, predstavnik drugih pa je belgijski.

Belgijanec je miren in dober za težje delo, a uporabi mnogo hrane, za daljše in hitrejše potovanje pa ta konj ni. Našim kmetijskim potrebam ustreza težji toplokrvni konj, katerega lahko vestransko uporabljamo. Ta je hitrejši in uporablja manj hrane, a svoje kovanje tudi dalj časa ohrani.

Hraniti moramo našo živino, posebno pa konja, s hrano, ki je zdrava, neopkvarjena. Plesniva hrana povzroča večkrat nevarno obolenje v želodcu in črevesju. Voda za konja mora biti čista, ne premrzla. — Koža ureja toploto živalskega telesa. Da pa to svojo nalogo pravilno izvršuje, mora biti koža čista, zato čistimo konja vsak dan zjutraj, in sicer s ščetko ali pa s slamo, s tem bomo tudi očistili kožo prahu in prhljaja. Pa tudi kopita moramo vsak dan čistiti in večkrat obrezovati, včasih jih moramo tudi umivati s toplo vodo in mazati z vazelinom.

Konja moramo utrjevati, zlasti mišice mladega konja za bodočo njegovo uporabo v kmetijskem delu. Ne smemo pozabiti, da tudi konj lahko pravilno izvrši svojo nalogo samo s pomočjo dobrih in čvrstih mišic ter kosti in da bo za delo sposoben le, če ga pravočasno na to privadimo. Nedvomno konj potrebuje

dobre nege, pa vendar ga ne smemo pomehkužiti, navajen mora biti tudi mraza in slabega vremena. Pa tudi žrebe lažje prenese slabo vreme, če ga pustimo svobodno v naravi, da postane odporno.

Počasi se približuje pomlad. V tej prehodni letni dobi naša živina, posebno pa konj, lahko oboli. Največkrat je temu vzrok pretopel hlev. Razumljivo je, da delovnim konjem zvečer, ko se vračajo domov znojni, mokri od dežja, zmučeni, prija topel hlev. Vendar pa mora biti temperatura primerna, konji se ne smejo potiti v hlevu. Večkrat se zgodi, da gre konj zjutraj iz hleva vlažnejši kakor pa je zvečer vanj šel. Hladni jutranji zrak zato deluje zelo škodljivo in konj začne kašljati. Kaj naj torej napravimo?

Najprej ne smemo pri prvih hladnih dnevih vseh hlevskih odprtih zamašiti in zapreti. Hlevska vrata naj bodo v ozirom na dnevno temperaturo samo priprta ali polodprta.

Dobro je, da obesimo na hlevska vrata zaveso, sešito iz starih vreč, ta zavesa ovira tudi prepih. Vsak prepih, ki pride odkoder koli, moramo preprečiti. Zato moramo biti oprezní pri odpiranju oken, ena stran hleva mora biti vedno zaprta. Konj, ki stoji najbližje pri vratih, ne sme biti pogoden neposredno od nočnega zraka, ker se lahko prehladi.

Zelo važno je, da konje, ki pridejo zjutraj ali zvečer vlažni v hlev, dobro odrgnemo s slamo, drugače žival v hlevu zebe, pa čeprav je hlev topel. Drgnjenje s slamo ima pa tudi druge dobre strani, t. j. masaža kože, katere postane bolj živo delovna, dihanje je globlje in s tem gre tudi velik del nepotrebné snovi iz telesa.

Če se pa kljub vsej pozornosti konj prehladi, kako mu pomagajmo? Če je bolezen lažja, mu najbolj pomaga enakomerno topel prostor v hlevu in nekoliko dni miru z dieto in dobro nego. Lahko delo v času oporavka mu ne škoduje, če je lepo vreme, a imeti moramo s seboj vedno odejo, da konja pokrijemo v odmoru ali pa če dežuje. Zdravih in odpornih delovnih konj ni treba vedno pokrivati po delu, ker sicer se bo odporen konj pomehkužil in se bo mnogo lažje prehladil. Če konj huiše kašlja, mu je potreben hlevski odmor in pokrivanje ter vdihavanje pare. V to uporabljajo na štajerskem staro in dobro sredstvo: konju dajejo dvakrat dnevno vdihavanje dima žvanega sladkorja: vzamejo železno ploščico, nanjo vsipljejo 2—3 velike žlice drobnega sladkorja. Prej na železno ploščico segrejejo na ognju, da žari. Ta dim mora prehladjeni konj vdihavati.

Vzgaajamo konja pravilno, ker tudi konjereja je precejšen del narodnega gospodarstva.

Inž. H. Kincl.

Suha živalska hrana

II.

Suha hrana je posušena rastlinska hrana ali seno. Čim hranljivejša je trava, tem hranljivejša bo njeno seno. Vendar hranljivi vrednost sena ni nikdar enaka hranljivi vrednosti zelene trave. Seno je težje prebavljivo in se ne uporabi nikdar tako popolnoma kot zelena trava. V sto delih dobrega sena je približno osem delov dušičnih spojev, 40 delov brezdušičnih in 30 delov celuloze, ki je neprebavljiva, ostalo je voda, mast in mineralni material. Dobro seno prijetno diši, staro seno počasí izgublja duh, barvo in hranljivo vrednost. Če seno ni dobro spravljeno in malo zaplesni izgubi s tem mnogo svojih hranljivih sestavin.

Slama je težko prebavljiva in rabi za svoje ustvarjanje mnogo prebavljivih sokov, zato je dobra kot hrana le, če jo pomešamo z zeleno hrano ali pa s senom. Čim bolj je mešana slama s krmom, tem lažje je prebavljiva. Nedorozrela slama ima večjo hranljivo vrednost kot dozorela. Ako je sušno leto, je tudi slama hranljivejša, ker se zrno ni moglo razviti na slami in znatni del hranljivih snovi ostane v njej.

Od korenskih posevkov pokladamo živini največ krompir in repo. Surov krompir je težko prebavljiv. Lažje prebavljiv je kuhan krompir, dokler je topel. Krompir dajemo živini kot dodatno hrano. Ako ima spomladi krompir v kleti dolge klice ali če je zmrznjen in nagnit, je za hrano živini škodljiv. Repa je odlično krmilo posebno za molzne krave, seveda pomešana z otrobi, s plevami ali slamo.

Hrana, ki jo dajemo živini, je zavisna od svrhe, v katere živino gojimo. Drugo hrano in v drugi količini dajemo mladi živini, a spet drugo živini za delo, razplod, debelitev, meso itd. Majhen uspeh bo dosegel tisti, ki bo dajal plemenski živini samo toliko hrane, da ostane pri življenju. Takšna živina, slabo hranjena, ne bo dajala nobene koristi in v nekoliko rodovih bo zaostala v razvoju. Slabo hranjena živina lažje podleže boleznim in jih težje preboli kakor dobro hranjena. Plemenske živine pa ne smemo tako hraniti, da bi se zdebelila, zakaj debelost je na škodo plodnosti. Predebele krave daio manj mleka, predebe ovce manj volne in slabše kakovosti.

(Nadaljevanje prihodnjik.)

Naši mali

Tonka, mala Robinzonka

(Dalje.)

Peresa velikih gozdnih pličev, ki so ležala po lileh, je lepo obrezala in imela je peres, kolikor je hotela.

Toda manjkalo ji je črnih.

Nekega dne, ko se je kopala, jo je prestrašila v morju grda žival, ki je bruhala iz sebe črn oblak. Tonka je takoj iskala enakih živali, pa jih ni našla. Toda nekega dne ob oseki je našla eno na morski čeri, izpraznila ji je žep in za dolgo je bila preskrbljena s črnimi.

Od tistega dne je sleherni večer pisala svoj dnevnik, da ga nekoč lahko pokaže očetu in materi, ko jo najdeta. Pokazala ga jima bo in videla bosta, da ni lenarila, ampak je bila pridna, kakor se to spodobi za dobro vzgojeno deklico.

Storila je še več.

»Če se nekoč vrnem domov, in če bo to morda šele čez dolgo let, nočem, da bi se morala očka in mamica sramovati svoje zabile, nevedne hčerke,«

je razmišljala. »Tu nimam nikogar, ki bi me učil, zato moram sama ponavljati, kar že znam, da ne pozabim, in tudi sama se moram še kaj novega naučiti.«

Da ne bi ostala butec, je ponavljala Tonka vse, kar je kdaj v šoli slišala, pa tudi vse, kar sta jo doma oče in mati učila. Vedno je bila pridna in pazljiva in ko je zdaj vse to pisala, je videla, da že zelo veliko zna. Tako je poleg dnevnika spisala še več drugih knjig:

1. Katekizem. Veliko se je že naučila v šoli in to vse zna povedati koč drdra in zdaj o vsem tem razmišlja in počasi zapisuje vprašanja in odgovore in vse molitvice, ki se jih je naučila.

2. Berilo. Vanj je napisala vse lepe povestice, ki jih je slišala v šoli, pa tudi vse one, ki jih ji je pravila mamica v dolgih zimskih večerih. Tudi mnogo pesmic je vnesla. Še na uganke ni pozabila. Natresla jih je med berilca, da je bilo vse kraškočasneje. Odgovorov na uganke pa ni napisala, sicer to ne bi bile več uganke.

3. Računica. Bogve kaj sicer res še ni znala računati, ko je šla zdoma, toda tu na otoku je bilo treba delati toliko načrtov, toliko prištevati in odštevati, da se je njeno računsko znanje močno povečalo. Tudi množiti in deliti se je morala naučiti, ki je gradila svojo hišico ali ko si je šivala obleko. Tako je njena računica postala kar debela knjiga.

4. Besednjak. Ta je bil nekaj posebnega in je nosil naslov: Besednjak za očeta in mater, da bosta razumela moj dnevnik.

Zakaj neki?

No, kar preprosto zato, ker je bilo na otoku toliko stvari, katerim Tonka ni vedela imena. In ker ni bilo nikogar, ki bi ji bil ta imena povedal, jih je morala Tonka sama iznajti. In zdaj je »

besednjaku natančno popisala stvari, katere je krstila s svojimi imeni. Kar oglejmo si jih nekaj:

»Kozica«: moja srnica brez rog-
ljev, vsa rdečkasta, z velikimi črnimi
očmi.

»Kanonske krogle«: neka vrsta
črnih jajc iz lesa, brez rumenjaka, to-
da z mlekom. Našla sem jih pod dre-
vesi in zdaj mi dajejo mleko in so mo-
ja krava. (Kokosovi orehi.)

»Tresavka«: neke vrste drevo, ki
zapre liste, če se jih le dotaknem.

»Prašnice«: liste podolgovale bele
koščice, ki niso školjke, ki jih morje
meče na obrežje. Iz njih delam prah,
da z njim gladim svoj papir.

lid.

Edina napaka tega besednjaka je
ta, da besede niso razvrščene po abe-
cednem redu in je zato iskanje precej
težavno.

Tako je Tonka delala skozi vse
leto. Njen besednjak je postal imenitna
slovnica in njen dnevnik prava lepo-
slovna knjiga. Pisala je navadno opol-
dne, ko je bilo na otoku prevroče, da
bi se mogla po njem sprehajati ali
opravljati drugo delo, ali pa zvečer,
ko je skončala svoje ročno delo.

(Nadaljevanje.)

Pri botri na zapečku

Draga botra! Zadnjič sem v Domo-
ljubu brala, da bi ti rada nas otroke spo-
znala. Ker vidim, da imaš otroke rada,
sem se tudi jaz ojunčila in ti bom opi-
sala par vrstic. Najprej ti bom opisala
našo prijazno vasico. V majhni dolinici,
obdana od gozdov, leži vas Praproče.
Krog in krog se razprostirajo njive go-
zdovi in vinogradi. Lepa je naša vas spo-
mladi, ko je odeja v nežno cvetje oko-
pana v žarkem soncu. Lepa poleti, ko se
ziblje zlato klasje na polju. Lepa jeseni,
ko sadje zori. Prelepa pozimi, ko se san-
kamo, smučamo in delamo snežake. Dra-
ga botra, če nisi preveč zaposlena in če
je noga že zdrava, te povabim, da prideš
k nam, da se bova skupaj sankali. Pri
nas imamo tudi veliko in gorko peč, na
kateri se boš lahko grela.

Draga botra jaz bi rada vedela, če si
že stara in kako ti je ime.

Tudi povest o Tonki, mali Robinzonki
je zelo lepa.

Če ti ne bom preveč v nadlego, se bom
še kaj oglasila.

Zdaj bom pa to slabo pismence skončala
in ga bom belemu golobčku dala,
naj ga nese v tisti lepi kraj,
kjer prebivaš ti, botra, zdaj.

V upanju, da moje pismence ne bo ro-
malo v požrešni koš, pošiljam tebi in g.
uredniku prirčne pozdrave, Olga Kam-
bič, uč. II. razr. na Štrekljevcu pri Se-
miču.

Draga Olga! Tako lepo si mi opisala
svojo domačo vasico, da mi je res hudo,
ker ne morem sprejeti tvojega prijaznega
vabila. Saj jaz bi že prišla, tudi noga je
že zdrava, ampak drugi me zdaj ne pu-
stijo zdoma. Sicer pa tudi snega ni več,
da bi se sankali. Povabi me rajši jeseni
na trgatve. Mislim, da bom takrat že la-
hko prišla. Veš, grozdje jaz silno rada
zobljem.

Ampak, draga moja, radovedna si pa
zelo. Kaj vse bi rada vedela: če sem že
stara in kako mi je ime. Ali ne veš, da
se ženske sploh ne vpraša, koliko je sta-
ra, kvečjemu le, koliko je mlada. Jaz to-
rej sploh nisem stara, če pa hočeš vedeti
natančno število mojih mladih let, pa iz-
računaj tole nalogo: Izmišlji si številko,
pomnoži z dve, prištej 180, razpolovi, šte-
vilo, katero si prvič mislila, odštej. Kar
si dobila, to je število mojih let. Piši, ko-
liko si dobila, da bom videla, če znaš kaj
računati. Kar se pa imena tiče, je pa za-
deva res malo bolj težavna. Doslej kot
botra še nimam imena. Mislila sem, da bo
mojim mamim zadostovalo, če sem kar
botra. Ampak vidim, da moram imeti tudi
svoje ime. Meni je prav za prav vseeno,
kako mi je ime. Zato se mi pa zdi naj-
boljše, če mi ga zapečkarji sami izberejo.
Kar povejte, katero vam je najbolj všeč:
Meta, Spela, Katra, Barba, Polona, Jera
ali Neža. Za katero ime bo največ otrok
glasovalo, tisto bo pa obveljalo.

Prisrčno te pozdravim tvoja botra.

Šaljiva vprašanja

Kateri petelinček nikoli ne zapoje?
(Petelinček na pušči.)

Kaj je to: Črno je, ima dve nogi in leta?
(Vrana.)

In tole: Črno je, ima štiri noge in leta?
(Dve vrani.)

In tole: Črno je, ima 6 nog in ne leta?
(Tri mrtve vrane.)

Kaj dobiš za mali novce?
(Malinovec.)